

● Gyulay püspök a „Kapca” átadásáról

Nem rendházat akarnak

Az elmúlt héten közöltünk riportot az alsóvárosi Vasutas Művelődési Ház tulajdonosváltásának körülményeiről. Az intézményből a MÁV „kitalolt”, visszadta azt az egyháznak. Több visszajelzés is érkezett szerkesztőségünkhöz. Gyulay Endre, szeged-csanádi megyés püspök levelet írt, amelyben kifejtette a témával kapcsolatos véleményét. Ennek apropóján kerestük fel őt.

– Az olvasók, ha nem látják a gyökereket, akkor nem tudhatják helyesen elhelyezni a történeteket – mondta Gyulay Endre. – Őt év állt a MÁV Rt. rendelkezésére, hogy gondoskodjon az átadás utáni időszakban az együtteseiről, alkalmazottairól. Őt év alatt 20 millió forintot kapott a szegedi igazgatóság kártalanítás címén. Tehát nem úgy történt, mint az államosításkor, hogy adják ide a kulcsot, Isten velük! Pontosan meg volt határozva az átadás időpontja is. A ferencesek visszakérték az intézményt, a ferencesek visszakapták azt, amit 1952-ben elvettek tőlük.

● *A szerkesztőséghez írt leveleiben hangulateltőnek minősítette az általam írt cikket, mivel az érintette a visszaadott egyházi iskolák, művelődési intézmények fenntartási nehézségeit. Miért?*
– Az ingatlanok visszakérése a katolikus egyházon belül hozzá tartozik, végig részt vettem a tárgyalásokon. Persze, nem kell engem megkérdezni, csak utána kell járni a dolgoknak. Csak állami iskola létezett akkor, amikor a törvény végrehajtása megkezdődött. Világos volt, hogy az jár az egyházi iskoláknak is, mint az államiaknak. Amikor az újabb törvény már csak normatív támogatást biztosított, akkor kétoldalú szerződésben rögzítettük, hogy a kormány biztosítja a kiegészítő támogatást. A Horn-kormány ezt felrúgta, a külsőbizetnek csupán a tizedét kaptuk meg, így valóban nehéz volt létezniük az egyházi intézményeknek. Ám

Tágra nyitott kapuk

Zatykó László, az alsóvárosi ferencesek házfőnöke kifejtette, hogy nem a „birtokbavétel öröme, a gyarapodás gyönyöre” miatt kérték vissza a művelődési házat, hanem azért, mert nem hagyhatták figyelmen kívül az alsóvárosi hívő emberek sürgetését, akik mint közösségi otthonukra tekintettek az egykor elvett kultúrházra. Az Alsóvárosi Római Katolikus Egyházközség házigazdaként tágra akarja tárni az intézmény kapuját. Szándékuk szerint a ház iránnyítását civil, hozzáértő vezetők kezébe akarják adni úgy, hogy a Kapca ne mindenki kapcsája legyen, hanem a kulturált elmélyülésre, igényes kapcsolódásra vágyók otthona.

ez alapján nem lehet megkérdőjelezni létjogosultságukat.

● *Arról tud-e, hogy az alsóvárosi művelődési házat miből fogják működtetni?*

– Se a fenntartásához, se a programok meghatározásához nekem nincs közöm – válaszolta a püspök. – A ferencesek és az egyházközség tagjai többször jöttek hozzám és megkérték, miért kéri vissza az intézményt. Olyan szellemű dolgok kaptak teret abban a művelődési házban, amelyek a ferences szellemhez nem mentők.

● *Mik voltak ezek?*

– Olyan színházi és egyéb előadások, amelyeknek nem volt ott helyük. Ezek helyett olyan rendezvényekre, olyan erkölcsű darabokra van szükség, amelyek az egyház dolgában fontosak. A ferencesek nem rendházat akarnak, hanem művelődési házat. Gondolom, a fenntartáshoz mind az állam, mind a város egy kicsi részzel hozzájárul majd. Meg persze megtereli az intézményt, a maga bevételét a termék bérbe adásával.

V. Fekete Sándor

● Nabucco szerepében: Réti Attila

„Az éneklés olyan, mint a sport”

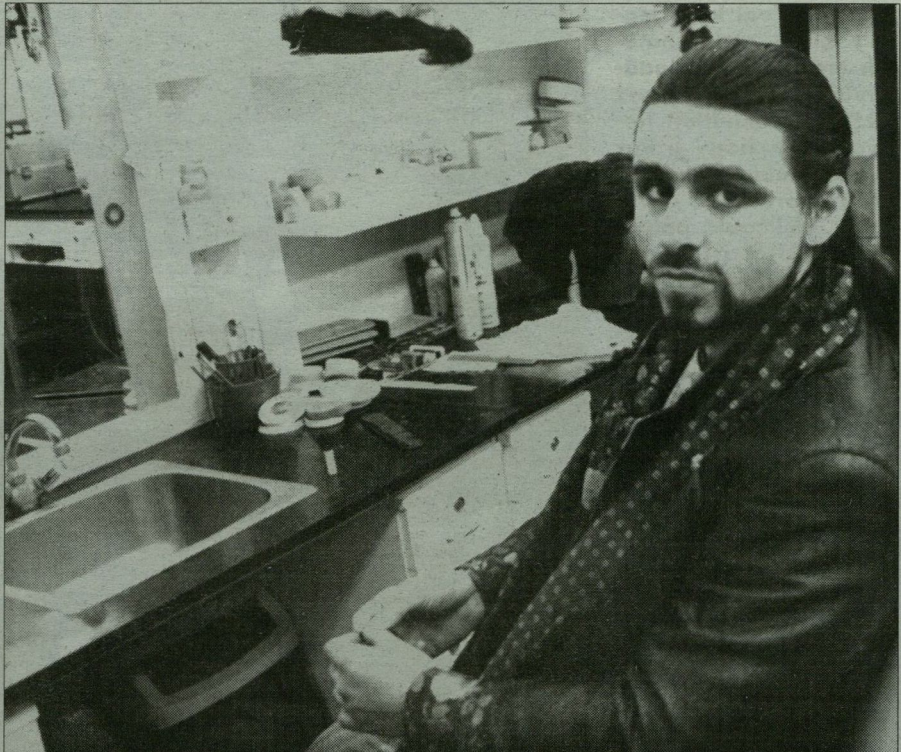
A Nabucco pénteki premierjén Réti Attila mutatkozott be a címszerepben. A fiatal baritonista – három kislány büszke édesapja –, az elmúlt években sorra énekelte az operairodalom legszebb főszerepeit a Szegedi Nemzeti Színházban. Különösen a hangfajához, habitushoz legjobban illő hősbariton szerepkörben aratott nagy sikereket.

● *Nabucco a legtöbb hősbariton nagy szerep-pálma...*

– Úgy érzem, a legjobban jött, hiszen Don Giovanni és Scarpia után elég érettnek érzem magam erre a feladatra. A Nabucco azért is rendkívül izgalmas kihívás, mert Donizettihez és Bellinihez képest Verdi megnövelte a bariton szerepek hangterjedelmét, ugyanakkor drámai hangvételt követelt hozzájuk. Ez pedig erőteljes feszültséget hoz létre, amit megfelelő drámai tartalommal és biztos magasságokkal kell megteremtünk. Verdi csodálatos szerepekkel ajándékozta meg a baritonistákat. Az emberi lélek jó ismerője volt, szinte mindig egyik főhőse valami miatt különlegesen érdekes egyéniség.

● *Pályakezdése idején édesapja, Réti Csaba volt a mestere, aki évtizedekig a szegedi operatársulat énekeke volt. Ma is ad az ő véleményére?*

– Igen, a mai napig rendszeresen bejár a próbáimra. Régebben hangról hangra, mondatról mondatra együtt dolgoztuk ki a szerepeimet. Két éve már egyedül készülök fel, ő csak a színpadi próbáimban hallgat meg, és csak utána beszéljünk meg a problémákat. A hibáimat ott-honi gyakorlással javítom, majd a következő próbán kontrollálja, hogy sikerült-e megcsinálnom, amit javasolt. Nagyon hallgatók rá, mert szakmai szempontból

Réti Attila: Szeretném, ha énekes-színésznek tartanának, ezért mindig nagyon érdekel a megformált hősök belső élete is. (Fotó: Schmidt Andrea)

roppant szigorú és objektív. Az éneklésben nincs nála barátság vagy rokonság, hiedeg fejjel mutat rá a problémákra. A kontroll minden énekes számára nagyon fontos, hiszen nem tudjuk magunkat egy kívülálló fülével meghallgatni. Korábban Sinkó tanár úrtól, egy Bécsben élő román basszistától és Bende Zsolttól is sokat tanultam, de akitől igazán megtanultam énekelni, az az édesapám.

● *Szikora János Nabucco-rendezése merészen mai; hogy érzi magát benne?*

– Olyan énekes vagyok, aki nemcsak zenei, hanem lelki értelemben is mindig megpróbál a szerepek mélyére ásni. Szeretném, ha énekes-színésznek tartanának, ezért mindig nagyon érdekel a megformált hősök belső élete is. Minden rendezésben megpróbálok megkeresni azokat a pontokat, amelyekből kiindulva mindezt a legjobban meg tudom mutatni. Szikora János ren-

A másik szereposztás

● *Munkatársunktól*

A Szikora János rendezésében pénteken bemutatott Verdi-opera, a Nabucco vasárnap esti előadásán debütált a másik szereposztás a Szegedi Nemzeti Színházban. A címszerepet Németh József éneklő. A jeles baritonista már pályája kezdetén alakította Babilónia királyát, s azóta több mint százszor énekelte a szerepet. Nemcsak Szegeden és az Operaházban, hanem többek között Augsburgban, Brémában, Grazban és Prágában is. Abigél szerepében Sáfár Mónika mutatkozik be, Izmaelt Timothy Bentsch, Zakariás főpapot Altorjay Tamás, Fenenát ismét Szonda Éva, Baál főpapját Kelemec Zoltán, Abdallót Kovács H. István, Annát Keszei Borbála alakítja. A közreműködő Szegedi Szimfonikus Zenekart és a Szegedi Nemzeti Színház kórusát Gyüdi Sándor dirigálja.

dezése szokatlan ugyan, de nem vagyok ellene. Igaz, mellette sem teljesen, hiszen néhány dologgal nem értek egyet. Nagyon fontos fordulata a darabnak, amikor Nabucco gögösségében, kevélységében istennek kiáltja ki magát. Ezt egyetlen földi halandó sem teheti meg büntetlenül, Nabuccóra is ezért sújt le a villám. Azt hiszem,

érdemes lett volna megtartani az előadásban az isteni igazságszolgáltatás megnyilvánulását, hogy a végén súlyla legyen Nabucco bocsánatkérésének a zsidók istenétől.

● *Mi lehet az oka annak, hogy a rendezők gyakran nem bíznak az operaszerzők által meghatározott tér és idő erejében?*

– Sok rendező, aki tehetőséget érez magában, szeretne eredeti lenni, s úgy gondolja, snassz hagyományos módon színpadra állítani egy operát. Az eredetiséget sokszor úgy próbálják létrehozni, hogy egészen más közegbe helyezik a darabot. Azt hiszik, egy rendező akkor zseniális, ha mindenáron valami újat hoz az operaszínpadon. Pedig ha megfigyeljük Jean-Pierre Ponnelle vagy Zeffirelli produkcióit, láthatjuk, hogy a hagyományos rendezésekben is olyan fantasztikus környezetrajzot, jellemábrázolást képesek adni, ami ma is igazi színházi élményt jelent. Ha a Mona Lisát anélkül is tudjuk értékelni, hogy bajuszt festenénk rá – miként Marcel Duchamp tette, aki egy WC-csészét állított ki az egyik tárlatán –, akkor az operákat sem feltétlenül szükséges átértelmezni.

● *Szegeden már eddig is sok lehetőséget kapott; elégedett azzal, amit ez a színház nyújtani tud?*

– Őt év alatt tizennyolc főszerepet énekelhettem el Szegeden, tehát nincs okom panaszsra. Pál Tamás zeneigazgató úr mindig nagyon bíztott bennem, folyamatosan ellátott munkával, és mindig bizonyítanom kellett, hogy képes vagyok megfelelni az egyre magasabb mércének. Mára a színház vezető énekesei közé kerültem, amivel persze nem lehetek elégedett. Az operanéklés olyan, mint a sport. Akkor érdemes komolyan csinálni, ha a világbajnoki vagy az olimpiai bajnoki cím megszerzését tűzzük ki célul. Ahhoz, hogy valaki világbajnok legyen, évekig komolyan kell edzeni, és sok kisebb versenyt meg kell nyerni. Szeretnék én is kitekinteni a nagyvilágba, és megmérgettni ott is. Ennek most jött el az ideje, most tartok olyan felkészültségi szinten, most van mögöttem olyan repertoár, hogy eséllyel mutatkózhassam be a nemzetközi operaszínpadokon.

Hollósi Zsolt

Bár a szülők többször is kifejtették: a Gutenberg utcából semmiképpen sem viszik gyermekeiket a Kodály térre, az oktatási bizottság legújabb javaslata alapján a gyerekekkel együtt a patinás név is költözne. A Kodály igazgatónője szerint – aki nehezményezi a kényszerkeresztelést – ha a névvel együtt csak néhány gyermek jön, egyetlen gutenberges tanárt sem tudnak majd alkalmazni.

A Móríc és a Csongor téri iskolák megszüntetése mellett a tavalyi év vége óta húzódo Gutenberg-ügyben is új határozati javaslatot fogalmazott meg kedden az oktatási bizottság. Mint az emlékeztetés, az önkormányzat először egyszerűen megszüntette volna a belvárosi iskolát, hogy ily módon csináljon helyet az épületből rövid időn belül kiköltözni kényyszerülő Kossuth szakézipiskolának. Akkor Hargittai Rita, még a szociális bizottság elnökeként kérte a pedagógusokat és a szülőket, hogy teljes osztályokat vi- gyenek át a kijelölt iskolák-

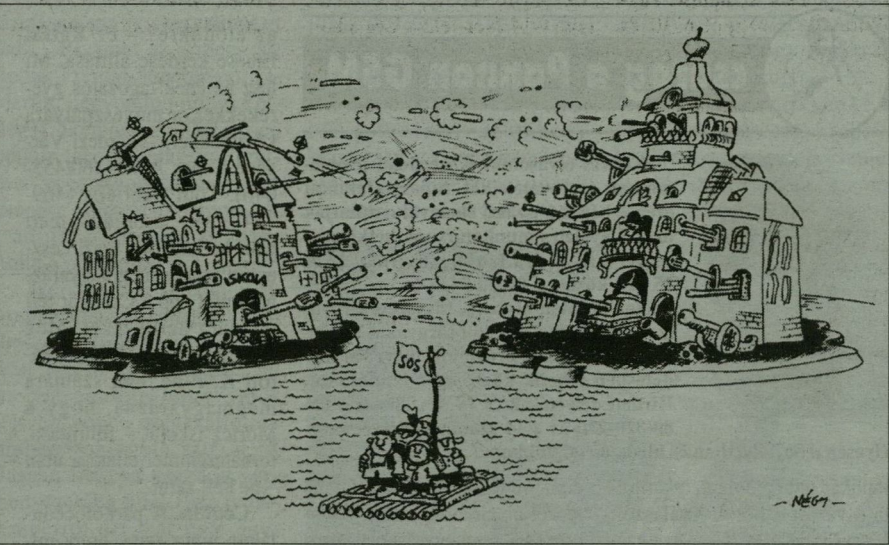
● Csak a név költözik?

Gutenberg a Kodály téren

ba, mert így menthetik meg a legtöbb tanár állását. A heves tiltakozások nyomán az önkormányzat új alternatívát kínált: költözzön az egész iskola a Kodály Téri Általános Iskola épületébe. A Gutenberg így is megszűnne, ám szellemisége, pedagógiai programja fönmaradhatna. A pedagógusok, és az iskolában tanuló szerb nemzetiségű gyermekek érdekeinek csorbulását féltő szerb kisebbségi önkormányzat ezt a javaslatot is elutasította.

Sokan a Gutenberg megmeneküléséről kezdtek beszélni, amikor az oktatási bizottság keddi ülésén határozati javaslatként fogadták el az új tervezetet: költözzön a Gutenberg a Kodály térre. Ám a Gutenberget nem integrálnák a Kodályba, hanem összevonnák a két intézményt, s a jogutód a belvárosi iskola.

Füredi Ilkó, a Gutenberg János Általános Iskola jelenlegi igazgatója kérdésünkre elmondta, maga is csak a döntés előtt néhány

Újabb frontok nyílnak az önkormányzat és az iskolák között. (Németh György karikatúrája)

nappal értesült a tervezetről, ám az összevonás részletei előtte sem ismertek.

Hargittai Rita, az oktatási bizottság elnöke elárulta, még maguk sem tudják, milyen formában működik majd együtt a két, összeolvasdó iskola, az azonban biztos,

hogy az összevonás törvényi szabályozásának megfelelően új igazgatói pályázatot írnak ki. Az elnök szerint egyébként a költözések – t. i. a Kossuth a Gutenbergbe, a Gutenberg a Kodály térre való átteleptetése – mintegy 15 millió forintba kerül

majd, ám ebben az összegben már benne foglaltatnak a Gutenberg épületének a Kossuth szakközép vezetése által szükségesnek tartott átalakítási munkálatai is. So- kan az egykori Londoni kőrúti gyermekotthon üres épületében látták a Gutenberg

megmenekülésének lehetőségét, ám Hargittai Rita szerint az épület a városi átmeneti gyermekelhelyezés célját szolgálja a későbbiekben, és adottságai, valamint a hozzá kapcsolódó távlati hasznosítási tervek miatt az Eötvös Csongrádi sugárúti épülete sem fogadhatja a Kossuthot, vagy a Gutenberget.

Dr. Pleskó Andrásné, a Kodály Téri Általános Iskola igazgatónője eddig hallgatót, ám most, hogy iskolája tizenhét éve, a Kodály évforduló óta viselt neve került veszélybe elmondta: a közel jövőben fórumot hív össze az alkalmazotti tanács, az iskolaszék, a szülői szervezet és a diákönkormányzat részvételével. Amennyiben egyetemes, a névváltoztatást elutasító álláspont születik, úgy természetesen élnek véleménynyilvánítási jogukkal. Az igazgatónő – akinek még két éve lenne hátra második direktori ciklusából – ugyanakkor hangsúlyozta, minden gutenberges gyermeket vár-

nak, ám tart attól, hogy csak elszórtan, évfolyamonként néhány gyermek iratkozik a „Kodály téri épületbe”, és így nem összevonásról, pusztán létszámfeltöltésről lehet beszélni annak el- lehetősége, hogy mind a 13 gutenberges osztályt képesek lennének fogadni. Arról azonban, hogy hány pedagógust tudnának átvenni, a pontos adatok ismerete nélkül, a tantárgyfelosztás elkészítése előtt nem tudott nyilatkozni. Az azonban biztos, hogy az összes gutenberges tanárnak a legjobb esetben sem tudnának munkát adni.

Pleskó Andrásné leszögezte, nem az összevonás és az új igazgatói pályázat kiírása aggasztja, azt azonban nehezményezi, hogy a Gutenberg nevét kell fölvennie a Kodály téri iskolának akkor, amikor a gutenberges szülők többször is kijelentették: nem frátják a gyerekeiket az általuk „paneliskolának” titulált intézménybe. Ezt alátámasztja, hogy eddig is csekély számban keresték intézményüket a gutenberges szülők. Szerinte tehát csak a név költözik, a diákok nem.

Kéri Barnabás